

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 12 april 2013 (19.04)
(OR. en)**

8416/13

**COHOM 64
PESC 403
OC 213**

NOTA I/A-PUNT

van:	het Politiek en Veiligheidscomité
aan	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Nr. vorige doc.	8372/13 COHOM 63 PESC 393
Betreft:	EU-richtsnoeren over de doodstraf

GEMEENSCHAPPELIJKE BELEIDSLIJNEN
Aanvraagtermijn overleg: 16.4.2013

1. De Groep rechten van de mens (COHOM) heeft op 2 april 2013 de herziening van de EU-richtsnoeren over de doodstraf in bijlage dezes opgesteld.
2. Het Politiek en Veiligheidscomité heeft bovengenoemde ontwerptekst op 12 april 2013 bekrachtigd.
3. Het Coreper wordt derhalve verzocht dit ontwerp van EU-richtsnoeren over de doodstraf goed te keuren en ter aanneming aan de Raad voor te leggen.

EU-RICHTSNOEREN OVER DE DOODSTRAF**I. INLEIDING**

- i. De Europese Unie is altijd en onder alle omstandigheden een krachtig en ondubbelzinnig tegenstander van de doodstraf¹. Daarom, en gesterkt door het feit dat de beweging voor wereldwijde afschaffing van de doodstraf aan kracht wint, zal de EU haar jarenlange campagne tegen de doodstraf blijven voortzetten².
- ii. De Verenigde Naties hebben de toepassing van de doodstraf in de lidstaten die de doodstraf nog niet hebben afgeschaft³, aan strenge voorwaarden onderworpen, onder meer in het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR), het Verdrag inzake de rechten van het kind (VRK) en de Waarborgen ter bescherming van de rechten van terdoodveroordeelden van de ECOSOC. Krachtens het Tweede Facultatieve Protocol bij het IVBPR zijn de partijen gehouden alle noodzakelijke maatregelen te treffen om de doodstraf binnen hun jurisdictie permanent af te schaffen.
- iii. Tijdens de 62e, 63e, 65e en 67e algemene vergadering van de Verenigde Naties heeft de plenaire vergadering de resoluties van de derde Commissie over een moratorium op de voltrekking van de doodstraf (62/149, 63/168, 65/206 en 67/176) met steeds grotere meerderheid aangenomen. De EU heeft actief deelgenomen aan de alliantie van verschillende regio's die deze initiatieven op succesvolle wijze heeft geleid en door de Algemene Vergadering heeft weten te loodsen, en alle EU-lidstaten hebben meegewerkt aan de indiening van deze initiatieven. In deze resoluties roept de Algemene Vergadering alle staten die de doodstraf nog steeds toepassen, op om:

¹ Gezamenlijke verklaring van de EU en de Raad van Europa op de Werelddag tegen de doodstraf op 10 oktober 2012.

² Het strategisch EU-kader en het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie, gedaan te Luxemburg, 25 juni 2012, 11855/12.

³ Het Mensenrechtencomité maakt een duidelijk onderscheid in *Judge v Canada* Communication No. 829/1998, U.N. Doc. CCPR/C/78/D/829/1998 (2003).

- internationale standaarden die waarborgen bieden voor de bescherming van de rechten van terdoodveroordeelden, na te leven, met name de minimumnormen ⁴;
- toepasselijke informatie met betrekking tot hun gebruik van de doodstraf ter beschikking te stellen, zodat die kan bijdragen tot een transparant nationaal en internationaal debat dat met kennis van zaken wordt gevoerd;
- de toepassing van de doodstraf geleidelijk te beperken en de doodstraf niet op te leggen voor misdrijven die gepleegd zijn door personen onder de achttien en aan zwangere vrouwen;
- het aantal misdrijven waarvoor de doodstraf kan worden opgelegd, te verminderen;
- een moratorium op de voltrekking van de doodstraf af te kondigen, met het oog op afschaffing ⁵.

Deze resoluties van de Algemene Vergadering vragen voorts de staten die de doodstraf hebben afgeschaft, die niet opnieuw in te voeren, en stimuleren hen om hun informatie ter zake te delen ⁶.

Resolutie 67 van de AVVN vraagt tevens dat staten die dat nog niet hebben gedaan, toetreden tot, of tot bekrachtiging overgaan van het Tweede Facultatieve Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, strekkende tot afschaffing van de doodstraf.

Deze resoluties van de Algemene Vergadering zijn in overeenstemming met de resoluties over de doodstraf die in alle opeenvolgende zittingen door de VN-mensenrechtencommissie zijn aangenomen; de laatste daarvan was resolutie 2005/59.

De EU ondersteunt de oproep voor alle VN-organisaties, intergouvernementele regionale organen en ngo's om staten door middel van pleitbezorging, monitoring en technische samenwerkingsactiviteiten te blijven steunen bij het afschaffen van de doodstraf ⁷.

⁴ De Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties - Waarborgen ter bescherming van de rechten van degenen die ter dood veroordeeld kunnen worden, ECOSOC Res. 1996/15, UN Doc E/CN.15/1996/15 (1996).

⁵ AVVN RES 67/176.

⁶ AVVN RES 67/176.

⁷ Verslag van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, A/HRC/18/20, punt 61 van 4 juli 2011.

De EU zal in dit verband nauw blijven samenwerken met het maatschappelijk middenveld, en de essentiële rol daarvan bij rapportage, bewustmaking en oproepen tot actie ondersteunen.

De EU onderkent ook de belangrijke activiteiten van andere belanghebbende partijen, waaronder de internationale commissie tegen de doodstraf alsmede initiatieven van parlementen.

- iv. Tijdens de topconferentie van de Raad van Europa van oktober 1997 hebben de regeringsleiders, waaronder alle regeringsleiders van de lidstaten van de Unie, opgeroepen tot de wereldwijde afschaffing van de doodstraf. Bovendien hebben de nieuwe staten bij de Raad van Europa zich ertoe verbonden een moratorium in acht te nemen en Protocol nr. 6 bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) te bekrachtigen, waardoor zij zich tot de afschaffing van de doodstraf verbinden. Het 6e Protocol is door alle EU-lidstaten geratificeerd. Protocol nr. 13 bij het EVRM, dat door alle EU-lidstaten is ondertekend en op 1 juli 2003 van kracht is geworden, verbindt de betrokken lidstaten ertoe de doodstraf in alle omstandigheden definitief af te schaffen.

Het Comité van ministers van de Raad van Europa heeft in september 2007 besloten een "Europese Dag tegen de doodstraf" af te kondigen, die ieder jaar op 10 oktober plaatsvindt en samenvalt met de Werelddag tegen de doodstraf. In december 2007 heeft ook de Europese Unie deze dag afgekondigd.

- v. Artikel 2, lid 2, van het Handvest van de Grondrechten van de EU, dat krachtens het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 juridisch bindend is geworden, bepaalt dat niemand tot de doodstraf veroordeeld of terechtgesteld wordt. Artikel 3 bepaalt dat eenieder recht heeft op lichamelijke en geestelijke integriteit. Artikel 4 verbiedt folteringen of onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen, en artikel 19, lid 2, bepaalt dat niemand mag worden verwijderd of uitgezet naar, dan wel worden uitgeleverd aan een staat waar een ernstig risico bestaat dat hij aan de doodstraf, aan folteringen of aan andere onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen wordt onderworpen ⁸.

⁸ Artikel 19, lid 2, wordt in de praktijk uitgevoerd door clausules strekkende tot weigering van samenwerking op te nemen in overeenkomsten tussen de EU en derde landen inzake samenwerking in strafzaken. Voorbeelden zijn de overeenkomst betreffende uitlevering tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika van 25 juni 2003 (artikel 13 verbiedt uitlevering in geval van risico op de doodstraf); de overeenkomst inzake wederzijdse rechtsbijstand in strafzaken tussen de Europese Unie en Verenigde Staten van Amerika van 14 juli 2004; en de overeenkomst inzake wederzijdse rechtsbijstand in strafzaken tussen de Europese Unie en Japan van 30 november 2009 (art. 11).

Alle lidstaten van de EU zijn ten volle gecommitteerd aan deze bepalingen en voeren ze in de praktijk uit. Afschaffing is ook een eerste vereiste voor landen die tot de EU willen toetreden.

- vi. De staten die deel uitmaken van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) zijn uit hoofde van het document van Kopenhagen verplicht informatie uit te wisselen over de afschaffing van de doodstraf en deze informatie beschikbaar te stellen voor het publiek. De Europese Unie komt deze verplichting na door regelmatig verklaringen af te leggen in het kader van de Menselijke Dimensie van de OVSE. De OVSE heeft in 2009 en 2010 resoluties over de doodstraf aangenomen ⁹.
- vii. Het Statuut van Rome inzake het Internationale Strafhof en de statuten van andere internationale en hybride straftribunalen¹⁰, die alle door de EU werden gesteund, voorzien niet in de doodstraf, hoewel die rechtscolleges werden ingesteld om massale schendingen van het humanitair recht, waaronder genocide, te bestraffen.
- viii. De EU volgt nauwgezet en stimuleert de maatregelen en initiatieven van andere regionale organisaties, zoals de Afrikaanse Unie en de Organisatie van Amerikaanse Staten, die zich inspannen de doodstraf af te schaffen.
- ix. De EU zal deze richtsnoeren regelmatig opnieuw bezien en overweegt dat, indien nodig, om de drie jaar te doen.

⁹ De resolutie over een moratorium op de doodstraf en de afschaffing daarvan, aangenomen door de Algemene Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire vraagstukken van de Parlementaire Assemblée van de OVSE tijdens de achttiende jaarvergadering in Vilnius op 1 juli 2009, en de resolutie over de doodstraf, aangenomen door het de Algemene Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire vraagstukken van de Parlementaire Assemblée van de OVSE tijdens de negentiende jaarvergadering in Oslo op 6 juli 2010.

¹⁰ ICTY, ICTR, SCSL (Speciaal Hof voor Sierra Leone), STL, Rode Khmer-tribunaal.

II. OPERATIONEEL DOCUMENT

De EU is van oordeel dat de doodstraf een grove schending van de mensenrechten en de menselijke waardigheid vormt. Aangemoedigd door het feit dat de beweging voor wereldwijde afschaffing van de doodstraf aan kracht wint, zal de EU haar jarenlange campagne tegen de doodstraf blijven voortzetten ¹¹.

De afschaffing van de doodstraf draagt bij tot de gestage ontwikkeling van de mensenrechten. De doodstraf is inhumain en onnodig. Het is niet overtuigend aangetoond dat de doodstraf een afschrikwekkend effect op misdaad zou hebben. Voorts kan een gerechtelijke dwaling leiden tot het opzettelijk ombrengen van een onschuldige door de autoriteiten van de staat.

Het doel van de Europese Unie is:

- te streven naar de wereldwijde afschaffing van de doodstraf als een met kracht uitgedragen beleidsdoel, waar alle lidstaten mee instemmen;
- Waar de doodstraf nog voorkomt, zal de EU:
 - o ervoor pleiten een onmiddellijk moratorium op de voltrekking van de doodstraf in te stellen, met het oog op afschaffing;
 - o vragen de toepassing van de doodstraf geleidelijk te beperken, onder meer door het aantal misdrijven waarvoor de doodstraf kan worden opgelegd, te verminderen;
 - o ervoor pleiten dat bij de toepassing ervan de in deze richtsnoeren vervatte minimumnormen worden gerespecteerd;
 - o precieze informatie inwinnen over het gebruik van de doodstraf, met name voor welk misdrijf de doodstraf wordt gebruikt, het aantal personen dat ter dood is veroordeeld, op executie wacht of geëxecuteerd is, hoe vaak de doodstraf in beroep is herzien of omgezet en hoe vaak gratie is verleend; en informatie opnemen over de mate waarin de minimumnormen in het nationale recht zijn opgenomen;
 - o waar passend, uitgesplitste gegevens zoeken over de nationaliteit, het geslacht, de leeftijd, het ras of de etnische oorsprong, godsdienst of overtuiging, seksuele geaardheid of andere status, zoals handicap, van personen die op executie wachten of geëxecuteerd zijn.

¹¹ In de bewoording van het strategisch EU-kader en het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie, gedaan te Luxemburg, 25 juni 2012, 11855/12.

Deze doelstellingen vormen een integraal onderdeel van het mensenrechtenbeleid van de EU en vele ervan zijn uitdrukkelijk vermeld in het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie ¹².

De EU heeft in 2005, gebruik makend van haar bevoegdheden uit hoofde van de handelspolitiek, een verordening aangenomen waarbij de handel wordt verboden in producten die geen andere toepassingen in de praktijk hebben dan de doodstraf of foltering of andere wrede behandeling, alsmede het bieden van technische ondersteuning met betrekking tot die producten. De verordening voorziet ook in controles op de uitvoer van bepaalde goederen die voor dergelijke doeleinden kunnen worden ingezet. In reactie op ontwikkelingen met betrekking tot de doodstraf is de lijst van gecontroleerde goederen in december 2011 gewijzigd. Daardoor wordt nu de uitvoer gecontroleerd van kort en middellang werkende anesthetica op basis van barbituraten, die zouden kunnen worden gebruikt voor de executie van mensen door middel van een dodelijke injectie. Voorts wordt de verordening momenteel herzien om na te gaan of bijkomende maatregelen nodig zouden kunnen zijn om te waarborgen dat bedrijven uit de EU zich onthouden van handel die de doodstraf in andere landen in de hand werkt of anderszins vergemakkelijkt.

De Europese Unie zal haar optreden, met onder meer verklaringen en demarches ter zake van de doodstraf, in internationale fora en ten aanzien van derde landen blijven intensiveren in het licht van de bijgaande nota over de minimumnormen.

De Europese Unie zal geval per geval op basis van de toepasselijke criteria nagaan of zij bij andere staten demarches (discrete formele diplomatieke demarches betreffende het officiële standpunt van de EU) zal ondernemen over de toepassing van de doodstraf.

De voornaamste aspecten van de aanpak van de EU zijn:

¹² Het strategisch EU-kader en het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie, gedaan te Luxemburg, 25 juni 2012, 11855/12.

ALGEMENE DEMARCHES

Waar toepasselijk zal de Europese Unie de kwestie van de doodstraf aan de orde stellen in dialoog en overleg met derde staten. Bij deze contacten wordt onder meer rekening gehouden met:

- de oproep van de EU voor de wereldwijde afschaffing van de doodstraf, of ten minste voor een moratorium, met het oog op afschaffing;
- wanneer de doodstraf gehandhaafd wordt, zal de EU er de nadruk op leggen dat de landen deze straf alleen mogen toepassen in overeenstemming met de minimumnormen die in de bijgaande nota staan, op basis van volkenrechtelijke bepalingen op het gebied van mensenrechten en andere internationale normen, en dat ze de grootst mogelijke transparantie moeten betrachten, onder meer via het publiceren van accurate informatie over de doodstraf en de toepassing ervan.

De precieze aard van deze aanpak zal onder meer afhangen van de vraag of:

- het land een onafhankelijk en efficiënt rechtssysteem heeft dat iedere verdachte waarborgen biedt voor een eerlijk proces;
- het land internationaal heeft toegezegd de doodstraf niet toe te passen;
- de rechtsorde van het land en de toepassing van de doodstraf al dan niet openstaan voor openbaar en internationaal toezicht;
- en of er aanwijzingen bestaan dat de doodstraf vaak in strijd met de minimumnormen wordt toegepast.

Demarches van de EU inzake de toepassing van de doodstraf zullen met name worden overwogen wanneer zich verschuivingen voordoen in het beleid van een staat ter zake van de doodstraf, bijvoorbeeld wanneer een officieel of feitelijk moratorium op de doodstraf ten einde loopt of wanneer de doodstraf bij wet opnieuw wordt ingesteld of uitgebreid.

Bijzondere aandacht zal worden geschonken aan verslagen en conclusies van internationale mechanismen voor mensenrechten die zich over deze kwestie hebben gebogen.

Een demarche of een publieke verklaring is aan de orde wanneer landen stappen ondernemen om de doodstraf af te schaffen.

INDIVIDUELE GEVALLEN

Bovendien zal de Europese Unie, wanneer zij kennis krijgt van individuele doodstrafzaken, met name die waarbij de minimumnormen worden geschonden, overwegen of specifieke demarches moeten worden ondernomen. Dit wordt per geval bekeken, en partijstelling (als *amicus curiae* of anderszins) kan worden overwogen waar dat passend en rechtens toegestaan is.

In dergelijke gevallen is snel optreden vaak essentieel. Lidstaten die dergelijke demarches voorstellen, dienen daarom zoveel mogelijk achtergrondinformatie uit alle beschikbare bronnen te verschaffen. Het gaat onder meer om bijzonderheden over het ten laste gelegde misdrijf, het strafproces, de precieze aard van de schending van de minimumnormen, de status van eventuele rechtsmiddelen en, indien bekend, de verwachte datum van terechtstelling.

Wanneer voldoende tijd voorhanden is, moet worden overwogen om bij de hoofden van de missies uitvoerige informatie en advies in te winnen voordat demarches worden ondernomen.

Deze richtsnoeren moeten worden gelezen in samenhang met de andere EU-richtsnoeren voor de mensenrechten, met name de richtsnoeren voor een EU-beleid ten aanzien van derde landen inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing en de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers.

RAPPORTAGE OVER MENSENRECHTEN

De hoofden van de EU-missies zouden een analyse van de toepassing en de uitvoering van de doodstraf en het effect van het EU-optreden daarbij in hun verslagen inzake mensenrechten moeten opnemen, met name in de mensenrechtenstrategieën.

MOGELIJKE RESULTATEN VAN EU-INTERVENTIES: ANDERE INITIATIEVEN

De EU zal de landen aansporen om toe te treden tot of tot bekrachtiging over te gaan van het Tweede Facultatieve Protocol bij het IVBPR en vergelijkbare regionale instrumenten. Zij zal tevens steun verlenen aan de ontwikkeling van dergelijke regionale instrumenten, waar die nog niet bestaan.

Met het oog op afschaffing zal de EU verder:

- de staten aanmoedigen om internationale instrumenten over toepassing van de doodstraf zonder voorbehoud te bekrachtigen en na te leven, met name het IVBPR;
- bilaterale en multilaterale samenwerking aanmoedigen en aanbieden, onder meer in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, onder meer op juridisch gebied, teneinde het recht op een eerlijk en onpartijdig strafproces te versterken en transparantie inzake het gebruik van de doodstraf te vergroten;
- door middel van het Europees instrument voor democratie en mensenrechten (EIDHR) het maatschappelijk middenveld blijven steunen bij zijn inspanningen om de afschaffing van de doodstraf te bevorderen, moratoria in te stellen en het gebruik ervan te beperken. De EU blijft de voornaamste donor op dit gebied;
- ervoor zorgen dat de activiteiten, zoals wettelijke, financiële of andere technische ondersteuning aan derde landen, niet bijdragen tot het gebruik van de doodstraf.

OPTREDEN IN DE MULTILATERALE FORA

De EU zal de kwestie in bevoegde internationale fora aan de orde stellen en alle gelegenheden aangrijpen om daar initiatieven in te dienen die gericht zijn op moratoria op de toepassing van de doodstraf en - mettertijd - afschaffing ervan. De EU zal er in voorkomend geval naar streven verwijzingen naar de instelling van een moratorium op executies en de afschaffing van de doodstraf te doen opnemen in documenten die in het kader van die multilaterale fora worden opgesteld. Dit omvat passende aanbevelingen door de lidstaten, als onderdeel van het proces van universele periodieke doorlichting (UPR) van de Mensenrechtenraad. De EU zal ook ingaan op verzoeken van VN-organen om informatie over raadplegingsverslagen en zal haar lidstaten aansporen hetzelfde te doen.

De EU zal de bevoegde internationale en regionale organisaties aanmoedigen om de staten te ondersteunen bij het nemen van passende maatregelen om de minimumnormen inzake de doodstraf na te leven en hen er verder toe aan te zetten de internationale verdragen inzake de doodstraf zonder voorbehoud te bekrachtigen en na te leven.

III. NOTA OVER MINIMUMNORMEN

De EU blijft zich krachtig verzetten tegen de doodstraf, en pleiten voor de volledige afschaffing, en dringt erop aan dat de landen die de doodstraf behouden de volgende minimumnormen in acht nemen:

- i) De doodstraf mag niet worden opgelegd voor geweldloze handelingen zoals financiële of economische misdrijven, of voor politieke misdrijven of rivaliteiten. Evenmin mag de doodstraf worden opgelegd voor druggerelateerde criminaliteit, godsdienstige praktijken of het tot uiting brengen van zijn levensovertuiging of voor vrijwillige seksuele relaties tussen volwassenen, en zij moet altijd beperkt blijven tot de zwaarste opzettelijke delicten.
- ii) De doodstraf mag nooit de rechtens verplichte strafmaat zijn.

- iii) Een doodvonnis mag niet worden uitgesproken voor misdrijven waarvoor de doodstraf ten tijde van het begaan niet van toepassing was, met dien verstande dat, mocht de wet na het begaan van het strafbare feit in de oplegging van een lichtere straf voorzien, de overtreder daarvan dient te profiteren.
- iv) Een doodvonnis mag niet worden uitgesproken jegens:
 - personen die ten tijde van het misdrijf de leeftijd van achttien jaar nog niet hadden bereikt;
 - zwangere vrouwen, vrouwen met kleine kinderen en zogende vrouwen;
 - geesteszieken of personen met een verstandelijke handicap;
 - ouderen.
- v) Een doodvonnis mag niet worden uitgesproken wanneer de schuld van de beklaagde niet gebaseerd is op duidelijk en overtuigend bewijs dat geen ruimte laat voor een andere verklaring van de feiten. In dit verband is foltering om bekentenissen te bekomen, ten strengste verboden.
- vi) Een onherroepelijk geworden vonnis door een onafhankelijke en onpartijdige bevoegde rechter gewezen, na een gerechtelijke procedure, inclusief procedures voor speciale rechtbanken of gerechten, die alle mogelijke waarborgen op een eerlijk proces biedt, ten minste gelijkwaardig met die in artikel 14 van het IVBPR, met inbegrip van het recht van eenieder die verdacht of beschuldigd wordt van een misdrijf waarop de doodstraf staat, op passende rechtsbijstand in alle fasen van de procedure, is een vereiste ¹³.
- vii) Bij de beoordeling of een gerechtelijke procedure alle mogelijke waarborgen voor een eerlijk proces biedt, wordt genoegzaam meegewogen of degene die verdacht of beschuldigd wordt van een misdrijf waarop de doodstraf staat, ingelicht is over het recht om contact op te nemen met een consulaire vertegenwoordiger ¹⁴.

¹³ Van bijzonder belang in artikel 14 is het bepaalde dat een ieder het recht heeft om rechtsbijstand toegewezen te krijgen, zonder dat daarvoor betaling van hem kan worden verlangd, indien hij niet over voldoende middelen beschikt, en om zich, waar nodig, kosteloos te doen bijstaan door een tolk.

¹⁴ Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen van 1963, artikel 36, lid 1.

- viii) Militaire tribunalen mogen onder geen enkele omstandigheid burgers tot de doodstraf veroordelen ¹⁵.
- ix) Eenieder die ter dood is veroordeeld, moet een daadwerkelijk recht hebben om beroep in te stellen bij een hoger rechtscollege.
- x) Waar toepasselijk moet eenieder die ter dood is veroordeeld, het recht hebben om een individuele klacht in te dienen overeenkomstig internationale of regionale procedures; de doodstraf zal niet worden voltrokken zolang de klacht overeenkomstig die procedures in behandeling is; de doodstraf zal niet worden voltrokken zolang in verband daarmee op internationaal, regionaal of nationaal niveau een wettelijke of formele procedure loopt.
- xi) Eenieder die ter dood is veroordeeld, heeft het recht gratie of omzetting van het vonnis te vragen. Amnestie, gratie of omzetting van het vonnis kan in alle voorkomende gevallen worden verleend; de doodstraf zal niet worden voltrokken zolang dergelijke verzoeken krachtens de toepasselijke procedures in een staat nog in behandeling zijn.
- xii) De doodstraf mag niet worden voltrokken in strijd met de internationale verplichtingen van een staat.
- xiii) De tijd die in de dodencel wordt doorgebracht en de omstandigheden van de gevangenschap na de terdoodveroordeling wordt ook in ogenschouw genomen, waarbij ermee rekening wordt gehouden dat de omstandigheden van opsluiting voor personen in de dodencel niet slechter mogen zijn dan van andere gevangenen. Deze elementen kunnen vormen van foltering of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing zijn ¹⁶.

¹⁵ Subcommissie voor de bevordering en bescherming van de rechten van de mens van de VN: Resolutie 2004/25 betreffende het opleggen van de doodstraf aan burgers door militaire tribunalen; Werkgroep van de Verenigde Naties inzake willekeurige detentie, UN Doc. E/CN.4/1999/63, punt 80; Verslag van de speciale rapporteur inzake buitengerechtelijke, standrechtelijke en willekeurige executies, augustus 2012, punten 33 en 121.

¹⁶ De EU, evenals de VN en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens hebben het dodencelverschijnsel legitimiteit verschaft (zie de EU-richtsnoeren inzake foltering andere wrede behandeling, het tussentijds verslag van de speciale rapporteur van de Verenigde Naties voor marteling en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, A/67/279 van 9 augustus 2012 en Soering tegen VK (1989) 11 EHRR 439).

- xiv) Wanneer de doodstraf, in weerwil van de grootste inspanningen van de EU om dit te voorkomen, toch wordt voltrokken, mag zij slechts op zodanige wijze worden uitgevoerd dat zij zo weinig mogelijk lijden veroorzaakt. Zij mag niet in het openbaar, of op enige andere wijze die erop gericht is de veroordeelde nog meer te vernederen, worden voltrokken. Evenmin mag zij in het geheim worden uitgevoerd.¹⁷ De familie en de advocaten van gevangenen in de dodencel moeten worden ingelicht over de details van hun executie¹⁸.
- xv) De doodstraf mag niet discriminatoir worden toegepast, of worden gebruikt op grond van politieke overtuiging, geslacht, ras of etnische oorsprong, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid.
-

¹⁷ Verslag van de SG aan de AVVN, 2010, (A/65/280):. punt 72

¹⁸ Het Mensenrechtencomité heeft geoordeeld dat een nalaten om de familie en de advocaten van de gevangenen in de dodencel in te lichten over hun executie onverenigbaar is met de artikelen 7 en 10, lid 1, van het IVBPR: Eindconclusies van het Mensenrechtencomité: Japan, VN document CCPR/C/79/Add.102 van 19 november 1998, punt. 21.